

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd>

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Research Article / Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi / Date Received : 15.10.2025
Kabul Tarihi / Date Accepted : 05.12.2025
Yayın Tarihi / Date Published : 31.12.2025
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1804230>
e-ISSN : 2792-0178
Plagiarism /İntihal : This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. / Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir.

SANATÇI GÖZÜNDEN SANATIN TİCARİLEŞMESİ KÖYLÜ AÇISINDAN GÖSTERİŞÇİ TÜKETİM (VEBLEN TEORİSİ): KARANLIKDERE DÜĞÜNLERİ

BAĞI, Resul¹

ÖZ

Bu makalede Anadolu'da bilinen genelgeçer düğünlerin aksine farklı düğün pratiklerinin bariz bir şekilde görüldüğü Niğde ili Bor ilçesine bağlı Karanlıkdere köyü düğünlerinin nasıl şekillendiği incelenmiştir. Düğün pratiklerinin uygulamasında düğün seremonileri, gerek düğün pratikleri için yapılan ekonomik giderler gerek müzik pratiklerinin yüksek maliyetli harcamalar yapılarak uygulanması Thorstein Veblen'in gösterişçi tüketim kavramı bağlamında incelenmiştir. Karanlıkdere köyünü Türkiye'nin diğer bütün yörelerinden ayıran en büyük özelliği Karanlıkdere köyünde yapılan neredeyse her düğünün yüksek maliyetli müzik icralarının tercih edilerek gerçekleştiriliyor olması ve özellikle düğün için davet edilen sanatçıların ulusal ve uluslararası tanınırlık seviyesinde olan sanatçılar olması odaklıdır. Çalışmada ilk olarak Veblen teorisi

¹Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türk Müziği Bölümü, resulbagi@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9325-2455>

üzerinden gösterişçi tüketime değinilmiştir. İkinci bölümdeyse yöredeki düğün pratiklerinin uygulanma şekli, düğün ritüellerindeki müzik pratikleri ve bu pratikler bağlamında yapılan uygulamalara yer verilmiştir. Yörede evlilik formaları ve düğün pratiklerinde geçmişten günümüze gerçekleşen bazı değişiklikler mevcuttur. Bunlardan bir tanesi de bir zamanlar köy odası olarak kullanılan mekânın, günümüzde düğün salonu şeklinde ve her evin altında inşa edilerek yüzlerce kişinin bir arada misafir edilebileceği kapalı mekân formunda olmasıdır. Ayrıca son yıllarda yapılan harcamalarda düğün esnasında müzisyenin mikrofonuna takılacak olan para miktarının, günümüzde farklı amaçlarda ve alanlarda kullanılması da ayrıca incelenmiştir. Karanlıkdere köyü düğünlerinde, en gösterişli düğün söylemi bağlamında düğün pratiklerine ayrılan maliyet odağında gösterişçi tüketimin yaygınlaşmaya başladığı gözlemlenmiştir. Karanlıkdere köyü düğünlerinde gösteriş odaklı müzik ve mekân uygulamaları, geleneksel formun belirli ölçülerde dönüşmesine yol açmıştır. Böylece, ünlü sanatçıların düğünlere davet edilmesiyle profesyonel destek alınarak düğünlerin oldukça gösterişli bir şekilde planlandığı ve düğün süreci yaratıldığı düşünülmektedir. Bu bağlamda Karanlıkdere düğünleri, köylü açısından ekonomik güç ve toplumsal statünün görünür kılındığı bir törensel alan işlevi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veblen teorisi, gösterişçi tüketim, Karanlıkdere düğünleri, etnomüzikoloji, müzik kültürü.

COMMERCIALIZATION OF ART FROM THE ARTIST'S PERSPECTIVE, CONSPICUOUS CONSUMPTION FROM THE VILIGER ERSPECTIVE (VEBLEN THEORY): KARANLIKDERE WEDDINGS

ABSTRACT

This article examines the formation of weddings in Karanlıkdere village, Bor district, Niğde province, a village where distinct wedding practices are evident, unlike the more common Anatolian weddings. The implementation of wedding ceremonies, both the economic costs of weddings and the high-cost implementation of musical practices, are examined within the context of Thorstein Veblen's concept of conspicuous consumption. The most significant characteristic distinguishing Karanlıkdere village from all other regions in Turkey is the preference for high-cost musical performances at almost every wedding held there, and the fact that the artists invited are particularly well-known nationally and internationally. The study first examines conspicuous

consumption through Veblen's theory. The second section examines the way wedding practices are implemented in the region, the musical practices used in wedding rituals, and the practices implemented within these practices. There are some changes in the marriage forms and wedding practices of the region from past to present. One of these is that the space once used as a village hall is now a wedding hall, built under each house and designed as an enclosed space that can accommodate hundreds of people. Furthermore, the amount of money used to cover the musician's microphone during the wedding has been further examined. In recent years, it has been observed that conspicuous consumption has become widespread in weddings in Karanlıkdere village, focusing on the expense allocated to wedding practices within the context of the most flamboyant wedding discourse. The ostentation-oriented music and venue practices at Karanlıkdere village weddings have led to a transformation of the traditional form to some extent. Thus, it is believed that weddings are planned and the wedding process is created with considerable extravagance, with professional support being sought by inviting famous artists. In this context, Karanlıkdere weddings function as a ceremonial space where the villagers' economic power and social status are made visible.

Keywords: Veblen theory, conspicuous consumption, Karanlıkdere weddings, ethnomusicology, musical culture.

GİRİŞ

Toplumsal statüdeki değişim ve toplumsal hareketlilik, bireylerin yeni konumlarına uygun görülen tüketim biçimlerinde dönüşümlere yol açmaktadır. Söz konusu dönüşüm, yerleşik pratiklerin biçimsel olarak yeniden düzenlenmesi ya da mevcut kültürel kalıpların farklı toplumsal anlamlar kazanması şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

Karanlıkdere köyünde uzun bir geçmişe sahip olan oda geçmişte köy odası olarak kullanılan mekân- geleneği günümüzde halen sürdürülmektedir. Düğün ritüelleri çerçevesinde günümüzde de tıpkı geçmişte olduğu gibi, düğün oda benzeri büyük salonlarda ve düğüne gelen davetlilerin tıpkı bir konsere gelmiş gibi neredeyse yerlerinden bile kıpırdamadan sanatçının söylediği türkülerini dinlemeleri ile gerçekleşir. Karanlıkdere halkı için düğünler, metropollerden köye düğün için bir araya geldiği kısıtlı zaman diliminde kısa sürede en çarpıcı izlenimi yaratmak için önemli bir fırsat sunulan ortamlardır.

Düğünler aynı anda birçok tüketim malzemesinin sergilenmesi için uygun ritüellerdir. Pahalı yiyecek ürünleri, yemekler sunulması ve Karanlıkdere düğünleri açısından en önemlisi olan yüksek meblağlar ödenen düğün müzisyenleri bunun göstergesidir. Bu nedenle Karanlıkdere halkı için gösterişli eğlence sınıfı tarafından statü gösterme etkinlikleri, ulusal/uluslararası tanınmış sanatçıların çağırıldığı düğünlerdir. Gösteriş amacıyla tüketim hizmetlerinin fiyatı, benzer faydacı işlevleri yerine getiren mal ve hizmetlerden önemli ölçüde daha yüksektir. Bu bağlamda Karanlıkdere düğünleri, köylünün ekonomik güç ve toplumsal statünün görünür kılındığı bir törensel alan işlevi görmektedir.

Karanlıkdere köyünde düğünler kültür ve gelenek açısından kendine özgü değerler taşımaktadır. Köyde gerçekleşen düğünler günümüz şartlarına göre yüksek maliyetlerle oldukça pahalı olabilmektedir. Bu nedenle bir düğünün maliyetinin finansal planlanması düğün sahibi aile için önemlidir.

Amaç ve Önem

Karanlıkdere köyü düğün pratiklerinin uygulanmasında hem düğün töreni için yapılan ekonomik giderler hem de yüksek maliyetli müzik icralarının tercih edilmesi farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, yapılan düğün harcamalarını Thorstein Veblen'in "gösterişçi tüketim" kavramı bağlamında incelemektir.

Karanlıkdere köyü düğünleri Anadolu'da gerçekleşen diğer düğün pratiklerine göre hem düğüne davet edilen sanatçıların ulusal/uluslararası tanınırlığı olması hem de yüksek maliyetli düğünler olması açısından farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle, yapılan bu çalışma düğünlerin incelenip kayda geçirilmesi açısından önemlidir.

Problem Durumu

Orta Anadolu'da yüzyıllardır düğünler evlerin alt katında bu amaçla düzenlenen mekân, ya da köy odasında yapılmaktaydı. Karanlıkdere köyünde günümüzde halen düğünler "oda" adı verilen mekanlarda gerçekleşmektedir. Bu düğünler için yapılan harcamalar düğünde kullanılacak ürünlerin kalitesinden düğün müzisyeninin aldığı ücrete kadar yüksek meblağlar içerir. Karanlıkdere köyü düğünlerinde, gösterişli düğün söylemi bağlamında düğün uygulamaları için ayrılan maliyet, gösterişçi tüketimin köyde giderek yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Bu bağlamda, Anadolu'da bilinen düğünlerin dışında farklı düğün pratiklerine rastlanılan Karanlıkdere köyü düğünlerindeki ritüeller nasıl gerçekleştirilmektedir? Düğün için yapılan

harcamaların sanatçılar ve harcama yapanlar üzerindeki etkileri nelerdir? soruları araştırmanın temel araştırma sorularını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmada Karanlıkdere köyünde yapılan düğün pratiklerinin köylüler üzerindeki etkisi sosyal bilimler sahasında sıklıkla tercih edilen nitel araştırma yaklaşımıyla irdelenmiştir. Nitel araştırma kapsamında sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan kişisel görüşme ve yarı yapılandırılmış gözlem metotları kullanılmıştır (detaylı bilgi için bk. Akman-Erişen, 2022; Tekin, 2006). Bu araştırmanın veri toplama süreci yaklaşık 3 yıl sürmüştür. Bu süreçte 7 düğün katılımcı gözlem yoluyla incelenmiştir. Ayrıca köyde düğün müzisyenliği yapan 5 müzisyen ve köylüler ile kişisel görüşmeler yapılmıştır.

Bu araştırmadaki kişisel görüşmeler için yapılacak etik kurul izni, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu tarafından 08.10.2025 tarih ve E-86837521-720593 sayılı karar sayısı ile onaylanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmada, veri toplama sürecinde Karanlıkdere köylüleri ve köyde düğün müzisyenliği yapan müzisyenler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda çalışma köyde yapılan 7 düğün, 5 müzisyen ve köylüler ile sınırlı tutulmuştur. Çalışma müzik pratikleri odaklı olduğu için bu yaklaşımın araştırmanın geçerliliğini mümkün kıldığı söylenebilir. Bu çalışma Anadolu’da gerçekleştirilen düğünler evreninde yalnızca Karanlıkdere köyü düğünlerinin “Veblen teorisi” bağlamında incelenmesiyle sınırlıdır. Çalışmada düğünler diğer düğünlerle karşılaştırmak yerine kendi döngüsünde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Kavramsal Çerçeve: Veblen Teorisi

Gösterişçi tüketim kişinin servetini ya da statüsünü göstermeyi amaç edinerek mal ve hizmetlere yaptığı israfçı harcamalardır. Bu konuda T. Veblen, J. Baudrillard, P. Bourdieu ve R. Barthes, gösterişçi tüketim teorilerinden yararlanarak, kültürel ve entelektüel gösterişçi tüketime dair kavramlar oluşturmuşlardır. Tüketicinin bakış açısıyla gösterişçi tüketimler sosyal statüye ulaşmanın veya onu korumanın temelini oluşturur.

“Gösterişçi tüketim; bireylerin temel ihtiyaçları doğrultusunda tüketebilecekleri mal ve hizmetlerin yanında statü ve prestij sunumu, başkalarını etkileme gibi amaçlarla bulundukları tüketim

faaliyettir. Bu anlamda, gösteriş tüketimi olarak yapılan bir tüketim tarzında öncelik, temel ihtiyaçlardan ziyade gösteriş biçimidir. Gösterişçi tüketim kavramı 1899 yılında Thorstein Veblen tarafından Aylak Sınıfın Teorisi -The Theory of the Leisure Class- adlı eserinde ortaya çıkmıştır” (Yeşildağ, 2024: 65).

“Gösterişçi tüketim, çok eski dönemlerden bu yana süregelen bir olgudur. Genel olarak kişinin çevresine statüsünü veya prestijini göstermek amacı ile yaptığı alışverişler şeklinde tanımlanan gösterişçi tüketimin temelinde alınan ürünlerin çevre tarafından prestij göstergesi olarak algılanması yatmaktadır” (Güleç, 2015: 63). Gösterişli tüketim, bireylerin zenginlik ve statülerini kanıtlamak için lüks ürünler tüketmesidir (Veblen, 2015). Bu bağlamda Karanlıkdere köyü halkının büyük çoğunluğunun düğünlerinde lüks tüketime yönelmesi -bu düşünce alan çalışmasında yaptığımız görüşmeler neticesinde ortaya çıkmaktadır-; postmodern alt kültürlerin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda topluluklar olarak anlaşılması gerekir (Castillo-Villar ve diğ. 2020: 354) kavramının ispatı niteliğindedir.

“Gösterişçi tüketimde iki grup önemlidir: kişinin ait olduğu tüketici grubu -tüketim grubu- ve davranışın sinyallendiği grup -sinyal grubu-. Tüketim grubu ve sinyal grubu arasında büyük bir örtüşme varsa, gösterişçi tüketim önemli bir rol oynamaz çünkü kişiliğiniz hakkında özel bir şey sinyalleme neredeyse imkânsızdır, çünkü sinyal grubundaki neredeyse tüm insanlar aynı deneyimlere sahiptir” (Bronner and Hoog, 2019: 442).

Gösterişçi tüketim, kendini sunma kaygısı güden, ürünün uygun fiyata elde etme arzusunun geçersiz kılındığı davranış biçimidir. Bu bağlamda müzikte gösterişçi harcama potansiyel sanat unsurlarına ulaşmada sosyal bir sinyal olarak algılanabilir. Müzikal tüketimin gösterişçi harcama durumu hangi bireyin talep ettiği, hangi bağlamların bu harcamaları tetiklediği ve izler kitlenin bu durumu nasıl yorumladığı önemli alt başlıklardır. “Bireyin sınıfı, statüsü ve daha kapsamlı bir çerçevede kimlik duygusunun oluşumu tüketimin bir işlevi olarak görülmektedir” (Karakaş, 2001: 24).

Değişik kültürel etkinlikler arasında gösterişçi tüketim açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin; müzik tüketicisinin davranışları, son yıllarda pek çok alanda statü ve zenginlik göstergesi olma eğilimindedir. Prestij ve statü sunma çabasında olan alıcılar yalnızca kendi statülerini koruma amaçlı değil ayrıca, bulundukları sosyal çevreden farklı olabilme amacıyla da tüketime gitmektedir. Farklılığın tüketim aracıyla sunulabileceğine inanan alıcılar da ellerindeki ürünlerin başka herhangi bir amacıyla ilgilenmemeyi tercih edebilmektedirler (akt. Yeşildağ, 2024: 65).

“Kültürel sermaye, döneme, topluma ve toplumsal sınıfa bağlı olarak değişen ölçülerde, bilinçli bir aşılama olmaksızın ve dolayısıyla tamamen bilinçsizce edinilebilir. Her zaman, az ya da çok görünür izler (örneğin bir sınıfın veya bölgenin karakteristik telaffuzları) bırakarak ayırt edici değerini belirlemeye yardımcı olan en erken edinim koşullarıyla damgalanmış olarak kalır” (Bourdieu, 1986: 245).

Gösterişçi tüketim, bireylerin kültürel sermaye, benlik ve ekonomik bolluğa sebep olan ürün ve hizmetlerin kullanımı, sahipliği, satın alınması ve taşıdıkları sembolik anlamlarıyla çevresindekiler ile iletişim ya da etkileşim kurmak için yapmış oldukları tüketimdir (Chaudhuri, 2011: 217 akt. Doğan ve Diğ. 2018: 10). Karanlıkdere köyü düğünleri uzun zamandan bu yana görüşmeyen köylü için iletişim kurma ve etkileşim ortamına dönüşmektedir. Çünkü dini bayramlar, düğün ve cenaze gibi özel zamanlar haricinde köyün nüfusu oldukça azdır. Düğünler için yapılan ritüel ve uygulamalar neredeyse köy halkının tamamını kapsaması nedeniyle düğünler köyde bir özgerçekleştirme meselesi hâline gelmiştir. Bir tüketicinin yeni bir kültürel akıma katılma olasılığı demografik özelliklerine, sosyoekonomik kaynaklarına bağlıdır. Bu özellikler tüketiciler arasında değişir fakat ürünler arasında değişiklik olmaz.

“Gösterişçi tüketimde demografik özelliklerden cinsiyet, gösterişçi tüketim davranışını etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda, erkekler, kadınlara oranla daha fazla materyalisttir ve başarılarını görsel olarak sergilemede daha yüksek ortalamalara sahiptirler. Ayrıca erkekler statülü ve prestijli markalarla dikkat çekmeye daha fazla meyillidirler” (Korkmaz, 2024: 118). Bu bağlamda Karanlıkdere köyü düğünleri erkek merkezli yapılan, erkek ‘oda’sı eğlenceleridir. Çünkü düğün uygulamalarının neredeyse hepsi erkeklerin istekleri ve memnuniyetleri bağlamında yapılan uygulamalardır. Bu konuda daha fazla bilgi düğün uygulamaları içerisinde aktarılmıştır.

Sanatçının performansını sergileme ortamı bulunduğu Karanlıkdere köyü düğünleri müziğin ve müzisyenin pazarlanması yani maddi temaya dönüştürülmesi bağlamında sanatsal performansa zarar veriyor gibi görünebilir. Fakat sanatçının maddi açıdan dolgun ücret alması ve daha fazla tanınmasını sağlaması açısından olumlu yön olarak değerlendirilebilir. Öyle ki toplumun maddi olmayan unsurlarını temsil eden ‘kültür’ artık maddi üretim ilişkilerinin bir parçası (Esen, 2023: 786) olmaktadır.

BULGULAR

Karanlıkdere Köyü Düğün Gelenekleri

.....Biz özümüzden hiç çıkmadık,
Çünkü köyümüz sayesinde bu günlere geldik.

Düğünler hayatta bir kez yaşanan ve çiftlerin yaşamları boyunca başrolü üstlendikleri nadir anlardan bir tanesidir. Çiftlerin kusursuz bir düğün yapmak için büyük çaba göstermelerinin temel nedenlerinden bir tanesi de budur. “Kültürel tüketimde işlevsellikle değil stil ve sosyal değerlendirmeye yönlendirilen döngüsel yenilikler büyük önem taşımaktadır. Yoğun bir sembolizmle yüklü bir geçiş ritüeli olarak evlilik, gelin ve damadın toplumsal açıdan eski kimliklerinden sıyrıldıkları ancak yeni kimliklerini henüz yeni kimliklerini edinmedikleri bir “liminalite” sürecidir” (Kınlı ve Yükselsin, 2016: 376). Karanlıkdere köyünde gerçekleşen düğünlerde düğünlerin başrol temsilcisi olan gelin ve damat tüm düğün süresince sadece kına yakma ritüeli esnasında -yaklaşık bir saat- bir arada olmaktadır. Bunun dışında düğün boyunca yapılan uygulamalarda gelin ve damat farklı mekânlarda ayrı ayrı eğlenirler.

Karanlıkdere köyünde gerçekleştirilen düğünler geçmiş yıllarda da gösterişçi tüketim uygulamalarına dahil olsa da kapitalizm sonucu ortaya çıkan bazı yeni uygulamalar -örneğin müzik sistemleri sayesinde tüm köye yayın yapılan düğün müziği gibi- geniş kitlelere yayılan kültür ve geleneklerin metalaşması, köydeki düğün sektörünü de dönüştürmüştür. Köylünün gelirinin günden güne artması sonucunda sürekli değişen ve gösterişçi tüketimi teşvik eden yeni bir düğün töreni biçimi ortaya çıkmaya başlamıştır. Günümüzde köyde yapılan düğün törenleri ve süreçleri, aileleri memnun etmek ve geleneğe uyma odaklı olmaktan öte bir konuma gelmiştir. Tüketmeyen kişilerin kusurlu tüketiciler ve dolayısıyla toplum dışı kabul edildiği günümüzde köylü; daha fazla tüketmek ve başkalarına gösteriş yapmak için düğün törenlerini daha şaşalı yapmaktadır. “Kişinin üretebilmesi değil, uygun bir tüketici olarak işlev görebilmesi, prestijin bir işareti olmuştur. Tüketim çevresi hem zaman hem mekân açısından genişletilmiştir” (Çiçek, 2022: 1357). Bu bağlamda köy düğünlerinde geleneksel ve yenilikçi törenlerin her ikisi birden gerçekleştirilmektedir. Karanlıkdere köyünde düğün sürecinin geleneklerini ve kültürel sürekliliği sağlayan, düğünlerin kusursuz ve göz alıcı görünmesi için “geleneklerden ödün vermeden” düğünlerin yapısal olarak değişmesini sağlayacak uygulamalar bulunmaktadır. Böylece, geleneklerden tavizler verilmeden davetli sayısı artmış, düğün yemeği içeriği daha da genişletilmiş ve birden çok sanatçının düğün boyunca sahne aldığı çok daha gösterişli düğünler ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Karanlıkdere düğün ritüelleri kültürel ve geleneksel uygulamaların yeniden

yapılandırılmasına da yol açmaktadır. Karanlıkdere köylüleri dededen toruna çok iyi türkü dinleyicisidir. Türk halk müziği repertuarındaki türkülerin büyük bir çoğunluğunu –özellikle Orta Anadolu türkülerini- tüm kıtalarıyla bilmektedirler. Araçlarında, evlerinde, iş yerlerinde genellikle türkü dinledikleri için türkü dinleme kültürü dededen oğula ve toruna geçmiştir. Küçük yaştaki çocuklar bile iyi bir türkü dinleyicisidir. Müzikte kulak dolgunluğu tüm köylülerde yerleşmiştir. İyi türkü dinleyicisi olmalarıyla ilgili yöre müzisyenlerinden Dağlı, M. şunları belirtmiştir:

“Neşet babanın –Neşet Ertaş- “şu fani dünyaya geldim gidiyorum” adlı 6 kıta olan, yaklaşık 10 dakika süren performansı zor bir uzun havası vardır. Bu köyde düğünde çaldığım bir gün bir köylü bu uzun havayı istek istedi ve yüklü bir miktar parayı bahşiş² olarak mikrofona taktı. O sırada birkaç istek daha üst üste gelince bu uzun havayı 3 kıta okuyup başka havaya –türküye- geçtim. İstekte bulunan kişi baş sallayarak teşekkür etti. Düğün bittikten sonra istekte bulunan kişi; “*Mesut usta türküyü eksik söyledin ama canın sağ olsun, Neşet baba o türküyü 10-12 dakika çalardı*” dedi. Bazen türkülerin sözlerini bizden daha iyi biliyorlar, herhangi bir türküyü yutturma –kandırma- şansız yoktur. Sözün kısısı 6 kıta türkünün 3 kıtası onlara yetmiyor”.

Müzik, alt kültürleri yaratma ve sürdürme potansiyeline sahip önemli bir kültürel güçtür. Son yıllarda müzik alt kültürlerinin, çağdaş toplumlarda benlik kimliklerinin, paylaşılan yaşam tarzlarının ve tüketim deneyimlerinin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Karanlıkdere’de müzisyen dinler kitlenin yapılan müzikten memnuniyetine çok dikkat eder. Buradan alacağı bahşiş onun için maddi anlamda büyük önem taşımaktadır, üstelik bu memnuniyet daha sonraki düğünler için kendisinin yeniden tercih edilmesini sağlayacaktır. Dinler kitleden gelen isteği mutlaka yerine getirme ihtiyacı hisseder ve bunu eksiksiz yapmak zorundadır. Karanlıkdere köyüne müzisyenlik yapmak için gelen müzisyen dinler kitlenin iyi bir türkü dinleyicisi olduğunu çok iyi bilir. Bu bağlamda müzisyen açısından önemli olan köylünün istekte bulunduğu türküyü geri çevirmemesidir. Üstelik türküyü sadece üstün körü okuması da yeterli olmayacaktır. Çünkü köylü türkünün hem ezgisini hem de tüm kıtalarını çok iyi bilir. Ayrıca türküyü çok iyi bir performansla sergilemesi mikrofonuna büyük miktarda bahşişin de su gibi akıtılması anlamına gelmektedir.

Karanlıkdere köyü düğünleriyle ilgili bir anısını Bilen, E. şu şekilde aktarmıştır:

Karanlıkdere köyü düğünlerinde söylenen türküler zamanla Niğde’nin geneline yayılmaya başlar. Köyde çaldığımız bir düğünün sonuna doğru yani sabaha karşı düğün sahibinin ikram ettiği bir şeyler yedik ve düğünü bitirip çıkmaya hazırlanıyorduk. Düğün sahibi “Ercan birkaç türkü daha çalsın da ondan sonra kalkıp evimize gidelim” dedi. Ardından bir köylü önüme 15 türkölük bir liste getirdi. O zamanlarda teyp –kasetçalar- çok meşhurdur, yanıma da bir teyp bırakıp kayıt düğmesine bastı. Yazdığı 15 türküyü de yaklaşık 2 saat söyledim” (Bilen, E. Kişisel Görüşme).

² Bu durum Türk mitolojisindeki kansız kurbanlarla da ilgilidir (Detaylı bilgi için Anohin, 1924; Bekki, 1996; Çoruhlu, 2002; Aslan-Arslan, 2024’e bakılabilir.).

Karanlıkdere köyüne müzisyen olarak gelenler stratejik olarak para kazanma ekseninde yukarıda belirtilen faktörleri göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu bağlamda müzisyen tarafından müziğin nakit akışına dönüştürülmesiyle ilgili ironik ve kollektif davranışlar sergilenmektedir. Karanlıkdere köyüne düğün için davet edilen müzisyenler hem köye götürecekleri orkestranın ayarlanmasında hem de repertuar seçiminde dinler kitlenin ve köyün kültürel özelliklerini dikkate alarak hazırlık yapar. Müziğin sunulduğu ve paraya dönüştürüldüğü bu ortam için gerekli olan müziksel meta –söylenilen türküler- köylünün müziksel estetiklerine zaten uygun olduğu için dağarlarına girer.

Kültürel tüketim teorileri, kültürel mal ve ilgili hizmetlerin satın alma tercihlerini kültürel faktörler -tekrarlanan tüketim, eğitim-, demografik faktörler -cinsiyet, yaş, köken- ve sosyoekonomik faktörler -sınıf, gelir- gibi çeşitli bireysel yardımcı değişkenlerle açıklanabilir. Bu özelliklere dayanarak hem ekonomi hem de sosyoloji disiplinlerindeki akademisyenler, kültürel tüketimi bireyselci davranışlar, taklit ve farklılığın bir bileşimi olarak tanımlarlar (Guerzoni and Nuccio, 2014: 145-146).

Karanlıkdere köyü düğünlerinde sanat, lüks mallar arasında yer alır ve yüksek gelir esnekliğine sahip olunmasını gerektirir. Aynı zamanda tüketimdeki sosyetik davranış etkisi nedeniyle köylü düğün için gelen sanatçıların talep ettikleri fiyatları giderek yükselmekte ve bu da diğer sanatçıların Karanlıkdere köyüne olan talebini giderek arttırmaktadır. Orta düzeyde gelir seviyesine sahip olan aileler düğünlerine tek sanatçı davet ederken, çok daha yüksek gelire sahip aileler en az 2 sanatçı davet etmektedirler.

Düğüne gelen uluslararası tanınırlığı olan sanatçıların örneğin; Kubat, Zara, Güler Duman gibi- talep ettikleri ücret taban ücrettir. Uçak, konaklama, VIP sanatçı ve müzisyen ulaşımı- gibi masraflar sanatçının talep ettiği ücrete dahil değildir. Köydeki gelir esnekliğinin ikame etkisi arasındaki ayırmadan kaynaklanan kültür tüketiminin konser/düğün ücretlerinin açık maliyetinin yalnızca bir bileşeni olarak kabul edilebilmektedir. Karanlıkdere köyü halkının düğünler için ayırdığı gün sayısı zamanla azalmasına rağmen, günümüzde halen düğünler için yapılan harcamalar gösterişçi tüketim bağlamında elitler arasında bir statü göstergesi olarak görülmektedir. Bu değerlendirme sonucunda yüksek gelirli tüketiciler, giderek düğünlerine daha pahalı bir sanatçıyı davet etme gereği duymuşlardır. Düğünler zenginleri diğerlerinden ayıran törenlerdir ve bireylerin sosyal bağlarını gösterebilecekleri ve çevrelerini iyileştirebilecekleri önemli araçlardan biridir (Otnes ve Pleck, 2003: 5).

Karanlıkdere köyündeki düğünlerde, türkülerin köyde yankılanması, müziğin yapılabirliğini sağlayan teknolojinin de önüne geçmekte ve onlardan da daha kalıcı bir işleve sahip olmaktadır. Her yaştan bireyin, özellikle erkeklerin bu türkülere isteyerek ya da istemeyerek maruz kalması bireylerde geniş türkü repertuarı oluşmasına neden olmaktadır. Yörede hâkim olan müzik kültürü, ampirik olarak nesnelleştirilmiş Orta Anadolu Türk halk müziği ağırlıklı kültürel sermaye fikrine atıfta bulunmaktadır. Karanlıkdere köy düğünleri, Orta Anadolu’da yaygın olan Seymen âlemleri ve köy odası gibi geleneksel ritüellere alternatif bir eğlence ve performans mekânı görevi görmektedir. Mekânda Anadolu’da yaygın olan köy odası oturma düzeninin hâkim olduğu görülmektedir. Oturma düzeninde belirli düzeyde hiyerarşik bir düzen hakimdir.

Fotoğraf 1. Düğün “Oda”sının balkonuna kurulan hoparlör.

Tarihsel süreçte Anadolu’nun farklı yörelerinde düğünler, erkek ve kadınların ayrı mekânlarda muhabbet toplantıları şeklinde yapılan ritüeller olarak sürdürülmekteydi. “Köy odası sohbetleri, düğünler ve pavyon/gazino ortamlarının birtakım özellikleri Dostlar Konağı’nda bir arada yer almaktadır. Bununla beraber, bütün bu mekânlardan farklı olarak kendine özgü bileşenlere de sahip olduğu görülür. Bu açıdan oldukça özgün bir sosyokültürel mekân söz konusudur” (Aykurt, 2025: 294-295). Bu kültürün belki de en nadir görülen örneğini günümüzde hâlen Karanlıkdere köyü düğünlerinde görmekteyiz. Bu bağlamda yapılan bu uygulamalara muhabbet, yaren ve ihvan kaynaşması demek mümkündür. Ataman bu konuda şunları belirtmiştir; “Düğün dernek anlayışı içinde bu toplantılar, genellikle saz ve söz ehli yarenlerin, folklor anası ve babalarının, bir araya gelmesi de demektir. Özellikle erkek düğün toplantılarında, musiki hareketleri ayrı bir değer taşıyordu” (Ataman, 1992: IX). Anadolu’da pek çok yerde düğünler erkekler arasında muhabbetler toplantıları idi. Niğde’nin Karanlıkdere “Asbuzu” köyünde hâlen bu kültür devam ettirilmektedir. Bu anlayış içinde muhabbet deyimi, yaren ve ihvan kaynaşması demektir. Eskiden ortalama 70-

80 metrekare olan düğün odaları günümüzde 250-300 metrekareden oluşmaktadır. Bu odalar bile günümüzde yetmemektedir.

Fotoğraf 2. Karanlıkdere köyünde düğün “Oda”sı ortamı.

Karanlıkdere köyünde düğünlerin yapıldığı mekânlara “Düğün Odası” adı verilmektedir. Bu mekân bir zamanlar ‘köy odası’ olarak adlandırılan ve hem köye misafir olarak gelen kişilerin ağırlandığı hem de köy düğünlerinin yapıldığı odalardır. Köy ‘Oda’larıyla ilgili Özdemir (2005: 52)’de şunları belirtmiştir; “oda sohbetleri köyün/kasabanın varlıklı ileri gelenlerden birinin evinde yetişkinler ve gençler arasında icra edilmektedir. Bu ortamlardaki işleyiş ve düzen şöyle özetlenebilir: Köy ve kasabalarda gerçekleştirilen oda sohbetleri temelde birkaç güne yayılan düğün eğlencelerinin bir parçasıdır” (akt. Satır, 2022: 297). Sanatın ticarileştiği ve gösterişçi harcamanın kesiştiği mekân: Karanlıkdere düğünleridir diyebiliriz. Bor ilçesine bağlı Karanlıkdere köyünde gerçekleşen, elektro bağlama ve klavye enstrümanlarıyla yapılan ve bir konser edasında gerçekleşen düğün geleneğidir. “Düğünler erkekler arasında aynı zamanda muhabbet toplantıları idi. Bu anlayış içinde muhabbet deyimi, yaren ve ihvan kaynaşması demektir. Yarenlik ve ihvanlık, karşılıklı saygı, sevgiye dayanan, yürek bütünlüğü ve yardımlaşma duygusuyla birbirine bağlı, Ata yadigarı gelenek ve görenekleri yaşatmak demektir” (Ataman, 1992: IX).

Yerel kültürde mekanla aidiyet duygusu oluşturulması ve yöre halkının iyi bir ekonomik duruma sahip olması, ayrıca her ne kadar nüfusun büyük çoğunluğu köyden uzak mekanlarda yaşasalar da düğünlere mutlaka katılım sağlamaları gösterişçi harcamanın başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Üstelik gösteriş tüketimi siyasi olarak her görüşten sanatçının oluşan ticari pazara ilgi göstermesini ve bu ticarileşmenin farklı siyasi ideolojilere sahip sanatçıların da bu düğünlerde yer almasına imkân sağlamaktadır. Köy odasının her düğünde mutlaka kullanılmasıyla ilgili Velioğlu, Ö. Şunları belirtmiştir;

“Karanlıkdere köyü halkı ekonomik durumunun oldukça iyi olması nedeniyle, düğünlerini Türkiye’deki en iyi mekanlarda düğün yapabilecek –örneğin Çırağın Sarayı gibi- durumda iken gelip düğününü köyünde ailesine ait “oda”da yapmaktadır. Bununla birlikte Türkiye’deki en ünlü pop ya da arabesk sanatçıların düğünlerine sanatçı olarak davet edebilecek ekonomik güce sahip olmalarına rağmen sadece Türk halk müziği söyleyen sanatçıları düğünlerine davet ederler. Zenginlikleri ve servetlerine rağmen örf ve ananelerini kaybetmeme mücadelesini bütün köylüler olarak vermektedirler” (Velioğlu, Ö. Kişisel Görüşme).

Karanlıkdere köyü düğünlerindeki “Oda” kültürüyle ilgili yörenin müzisyenlerinden Sarıteke, O. Şunları belirtmiştir:

“Çekirdekten yetişen birisi olarak 25 yıldır bu işi yapıyorum, bugüne kadar olan sanat yaşamımda oda kültürünü ve türkü kültürünü bu kadar yaşayan başka bir köy görmedim. Karanlıkdere köyüne yakın köyler olan Kırmanas, Bayat, Kayı köyü, Keçikalesi, Karakapı köylerinde benzer uygulamalar deniyor olsa da bu köylerde düğünler dışarıda yapılır. Yani bu köyün oda düğün kültüründe ikinci bir alternatifi yok, bu köy insanları özünü ve kültürünü kaybetmeyen THM aşığı insanların olduğu bir köydür. Kuşaktan kuşağa bu kültürün aktarılmasını sağlıyorlar çünkü bu düğünlere dede oğul ve torun katılıyor, arabasına bindiği zaman türküden başka bir şey dinlemiyor. Köylüler arabalarında “ustalar”ı yani Neşet, Muharrem, Ekrem’i ya da yeni yetişen türküçüleri dinlerler. Ekrem Çelebi bu köyde 30 yıl düğün çaldı. Bu köyün insanları tamamen müzik âşığıdır, kendi deyimleriyle “bız tel – bağlama- hastasıyız” derler”. (Sarıteke, O. Kişisel Görüşme).

“Piyasa mekanizması, aşınan piyasa dışı kültürel normları ikame edecek, müzik kültürü, giyim kültürü, yemek kültürü vb. tüketim bazlı fenomenleri üreterek süreci normalleştirmektedir (Baudrillard, 2015, s. 70- aktaran, İslatince ve Sermen, 2018: 121). Bu bağlamda Karanlıkdere köyü düğün kültürüne yakın uygulamalara çevre köylerde azda olsa rastlanmaktadır.

Karanlıkdere Köyü Düğünleri Kültürel Unsurları

Karanlıkdere halkı “Sıla-i Rahim³” felsefesiyle düğün, nişan törenlerini köylerinde gerçekleştirirler. Aynı zamanda Kurban ve Ramazan Bayramlarında mutlaka köylerinde

³ Sıla-i Rahim: “bağ, ilişki” anlamına gelen sılayla “döl yatağı, ana rahmi” ve mecazen “insanlar arasındaki soy birliği, akrabalık bağı” mânasındaki rahm/rahim (çoğulu erhâm) kelimelerinden oluşan sıla-i rahim terim olarak “kan bağı ve evlenme yoluyla oluşan akrabalık bağlarını yaşatma, akrabalarla ilişkiyi sürdürme, haklarını gözetme, onlara ilgi gösterme, iyilik ve yardımda bulunma, ziyaret etme” şeklinde açıklanmaktadır (Çağrı, 2009: 113).

bayramlaşma ziyaretlerine katılırlar. Kış aylarına denk gelen Kurban Bayramlarındaki düğünlerle ilgili Sancaktaroğlu şunları belirtmiştir; “Karanlıkdere köyünde Kurban Bayramının kış aylarına denk gelen yıllarda düğünler de kış aylarında yapılırdı. Günümüzde inşa edilen bu odalar daha fazla sayıda kişiyi alabilecek şekilde inşa edilmeye başlanmıştır (Sancaktaroğlu, İ. Kişisel görüşme).

“Veblen (1899) ve diğerlerinin gözünde tüketim, öykünme ile açıklanır: insanlar toplumda daha yüksek bir statüye ulaşmak isterler, daha yüksek statüye sahip olanları kıskanırlar (bkz. Dolfsma 1998). Karanlıkdere köyünde aynı tarihe denk gelen düğünlerde tatlı bir rekabet de oluşur. Bu konuda bir anısını anlatan Tok, A. şunları ifade etmiştir:

Kurban Bayramı tarihlerine denk gelen düğünlerde ses sistemini kurduğum düğün sahipleri, köyde en çok kendi düğünlerinin sesinin duyulması için “en güçlü ses sistemini bizim düğünde kuralısın” diyerek tatlı uyarılarda bulunurlardı. Köyde aynı gün içerisinde birden fazla düğün olduğu günlerde davetliler, her düğüne belirli saatlerde eşlik ederek sabaha kadar bütün düğünlere katılım sağlarlar. 2018-2024 yıllarında nişan törenleri Ramazan Bayramı’nda, düğünlerin büyük bir çoğunluğu Kurban bayramlarında yapılırdı. Karanlıkdere köyü hariç hiçbir köyde “oda” düğünü yapılmamaktadır. Yukarıda bahsi geçen Karanlıkdere civarındaki diğer köylerde düğünler bahçede yapılmaktadır.

“Günümüz küresel dünyasında gösteriş adı altında rekabetle yapılmakta olan kitleler halinde tüketim dikkat çekmektedir. Her şeyin çok süslü ve gösterişli olduğu fakat içlerine bakıldığında aslında yalnız olunan bir çağ yaşanmaktadır. Gösteri ile yapılmakta olan tüketimler gün geçtikçe farklı şekillerde arttığı görülmektedir” (Alkan, 2023: 48). Kültür sürekliliğini köylülere Bostancı, R. şu şekilde belirtmişlerdir: “Biz özümüzü hiç kaybetmedik, kültürümüzün devam etmesi bize göre türkü söyleyerek, dinleyerek mümkün olabilir”.

Düğünün gerçekleştirileceği hafta ya da gün köyde bir cenaze varsa, cenazenin defin işlemleri beklenilir ve defin sonrasında düğün sahibi aile toplu bir şekilde baş sağlığına gider ve düğün sahibinden düğün ritüelinin gerçekleştirmek için icazet alınır. Köylünün büyük çoğunluğunun köyde yaşadığı yıllarda cenaze olduğu dönemde düğünler ertelenirken, günümüzde misafirlerin büyük bir çoğunluğu şehir dışından geldiği için mümkün olduğu kadar düğün ertelenmemeye çalışılır. Cenazesi olan aileye hürmet gereği müzik programları köyün tamamına yankılanacak şekilde değil, cihazların sesi biraz daha kısılarak gerçekleştirilir.

Karanlıkdere Köyü Düğün Unsurları

Düğün mekanı: Düğün “oda” adı verilen bir salonda gerçekleştirilir. Davet edilen sanatçı sadece erkeklerin bulunduğu “oda”da canlı performans gerçekleştirir. Kadınların toplandığı “oda”da ya erkek tarafında gerçekleştirilen canlı müzik sistemine ait bir adet hoparlör, Dj performansı –bayan dj-, kadın sanatçı, bilgisayardan kadınların kendi seçtikleri müzikler ya da son yıllarda erkek

“Oda”sında sanatçının performansını canlı kayıt yapan kameranın yayınından kadın tarafına yerleştirilen bir “led” ekranla canlı müzik görseli ve sesi yayınlanmaktadır.

Düğün ortamı: Düğünde 3 ya da 4 adet kamera kullanılır. Bu kameralardan bir tanesi sanatçının performansı için sabitlenir ve bütün programı kaydeder. Gelen misafirler gece boyunca para takmaya -özellikle birinci derece akrabalar- devam ederler, bir seferde parasını takanlar olduğu gibi gece boyunca birkaç kez takan misafirlerde bulunmaktadır. Sahnenin önüne kamera yerleştirilmesinde iki amaç vardır: birincisi sanatçının performansının kaydedilmesi, ikincisiye düğüne gelen misafirlerin taktıkları takı ve paraların kayıt altına alınmasıdır. Çünkü düğün sahibi, düğün sonrasında kamera kayıtlarını inceleyerek düğüne gelen misafirlerin düğünlerine gideceği zaman ne kadar miktar para ya da altın takacağını öğrenmek istemektedir. Sanatçının mikrofonuna 3.000 lira takan bir köylüsünün düğününde en az 3.000 lira takacaktır.

Fotoğraf 3. Karanlıkdere köyü düğününde mikrofonu para takma ritüeli.

Benek

Karanlıkdere köyünde düğüne gelen misafirlerin damada ya da müzisyene taktıkları paraya “Benek” adı verilmektedir. Benzer uygulamanın Çukurova yöresindeki adı “*kırkım*”dır. Benek parasının dağıtımını genellikle düğün sahibi ailenin bir büyüğü olan ve adına “düğün ağası” denilen kişi yapmaktadır. Toplanan para -benek- şu şekillerde değerlendirilmektedir; uzun yıllardır, düğün müzisyeniyle anlaşılan rakama ek olarak benek de müzisyenin olurdu. Bu paranın çok küçük bir kısmı düğünde hizmet eden görevlilere -çay servisi yapan garsonlara, yemek hizmetinde çalışanlara, ses sistemini kuran elemanlara vb.- verilir. Son yıllarda düğün hizmetleri için özel firmalarla anlaşıldığı için bu uygulama da bazı düğünlerde ortadan kalkmıştır. Bazı düğünlerde

benek miktarı o kadar fazladır ki, müzisyen düğün sahibinden düğün için herhangi bir ücret talep etmeksizin sadece benek parası karşılığında düğüne gelmektedir. Örneğin Küçük Neşet lakaplı Neşet Abalıoğlu'nun köyde geldiği tüm düğünlerden herhangi bir ücret talep etmeden, sadece düğünde atılacak bahşiş –benek- karşılığında anlaştığı belirtilmiştir. Son yıllarda bazı aileler “benek” ritüelini yasaklamıştır. Bunu gelen misafirlere de müzisyenin arkasına astığı bir afişle bildirir. Benek, her ne kadar yasaklanmış olsa da düğünde müzisyenin bağlamasının burgularına takılan paraya sanatçı haricinde herhangi birinin alması saygısızlık olarak kabul görmektedir. O parayı mutlaka sanatçı alır. Benek, düğün sahibine kalacaksa, düğün sahibi o parayla ya düğün masraflarını karşılar ya da yeni evli çifte ihtiyaçları için verir.

Fotoğraf 4..Düğünde “Para takmak yasaktır” afişi.

Müzisyene takılan paranın yasaklanmasıyla ilgili Tok, şunları belirtmişti; “Müzisyenler 5 yıl öncesine kadar hem mikrofona ve bağlamaya takılan parayı yani alaturayı hem de düğün sahibiyle anlaştıkları parayı alırlardı. Son yıllarda atılan paraların miktarı o kadar yüksek olmaya başladı ki –örneğin bir düğünde atılan miktar 500.000 Türk lirası civarı- düğün sahipleri bu gidişe bir dur demek zorunda kaldıklarını ve sadece sanatçıyla anlaştıkları rakamı sanatçıya ödeyeceklerini, yere atılan paranın düğün sahibine kalması gerektiğini köy halkı olarak ortak karar almışlardır” (Tok, A. Kişisel Görüşme).

Karanlıkdere Köyü Düğün Pratikleri

Karanlıkdere köyü düğünleri, sabah saat 08.00 gibi yemek ve düğünde ikram edilecek ürünlerin hazırlıklarıyla başlar. Yemek hazırlığı düğünün yapılacağı mekânın alt katında bulunan

mutfaklarda yapılmaktadır. Düğün için hazırlanılacak yemekler için gerekli malzemeleri birkaç gün önceden düğün sahibi hazırlatır. Örneğin yemek olarak kebab ikram edilecekse 500 kg. et alınır, tanınmış bir kebab ustası getirilir ve ocaklar kurulur.

Saat 10.00 civarında müzik için ses sistemi ve sahne hazırlıkları başlar. Düğüne gelecek sanatçı için sahne hazırlığı -hem ses sistemi hem de sound check-; sanatçının tanınmışlığına ve gelecek müzisyen sayısına göre hazırlık süresi farklılıklar gösterir. Fakat hazırlık saat 14.00 civarı sahne hazırlığı bitmek zorundadır. Sanatçının bölgesel ya da ulusal tanınırlığına göre bu süreçte uygulama farklılıkları vardır. Sanatçı ünlü bir sanatçıysa önce eşlik edecek olan sazlar gelir ve saund check işlemi gerçekleştirilir. Daha sonra tıpkı bir konser hazırlığı gibi sanatçı sadece kendi sazı ve sesinin sound check'ine katılır. Sanatçı yöresel bir sanatçıysa kendisine eşlik edecek sazlarla gelir hep beraber sound check yapar ve düğün saatini bekler. Düğüne gelen sanatçı uluslararası tanınmış bir sanatçıysa örneğin Kubat- sahneye saat 22.00 civarı çıkar. Bu tür durumlarda alt kadro denilen yerel sanatçılardan bir ya da birkaç ekip saat 16.00'da sahne almaya başlar 22.00'ye kadar sahne çıkar. Düğün başlama saati ikindi namaz saatine göre ayarlanmaktadır. *Bey beylemek*: Damada düğün esnasında damadın giyeceği damatlık ceketinin giydirilmesi ritüeline “bey beylemek” adı verilmektedir. Düğünde müzik başlamadan önce –ikindi namazı sonrasında- gerçekleşen bu ritüele köyün imamı ve davetliler katılır. Damadın tüm kıyafetleri paketlenmiş olarak salona getirilir. Damadın özel eşyalarını sağdıcı damatla salona getirir ve giyinmesine yardımcı olur.

Fotoğraf 5. Karanlıkdere köyü düğününde Kubat sahnesi.

Dualar eşliğinde damada damatlık kıyafetleri ve en son ceketi giydirilir. Bey beyleme töreninde damadın yanında sağdıç ve aile büyükleri köyün imamı, damadın babası, amcası, dayısı ve birinci derece yakınları bulunur. Düğün odasına giren tüm davetliler odaya ayakkabılarını dışarıda çıkartarak katılır. Sadece damadın ayakkabısı oturduğu mekânda poşet içerisinde yanına bırakılır. Giydirme ve kına ritüeli gerçekleştirildikten sonra damadın önündeki şekerli ikramlıklar olan lokum, cezerye vb. damada yedirilir. Son olarak birinci derece akrabalar damadın önünde bulunan sandığın içerisine altın, takı para vb. takılarını bırakırlar. Cezerye, lokum vb. şekerlik ikramlıklar gelen misafirlere ikram edilmeye başlanır. Ceket giyilip, dualar sona erdikten sonra damat büyüklerinin ellerini öper. Bey beyleme işi bu şekilde sona ermiş olur.

Saat 16.00: Bey beyleme ardından, düğünün yapılacağı “oda”da düğün başlar. Davetliler düğüne yani düğünün yapıldığı Oda’ya geldikleri zaman ilk olarak damadın cebine–son yıllarda damadın cebine para koymak yerine önüne konulan para kutusuna- para koyar ya da altın takar ve usulca uygun bulunduğu bir yere oturur. “Öğrenim düzeyine sahip bireylerin katıldıkları kültürel etkinliklerle çevrelerine statü durumlarını ve kim olduklarını yansıtmaları onların çevreleriyle farklı bir iletişim anlayışına sahip olduklarını düşündürebilir. Bu bireylerin, diğer kişilerin katılmış oldukları kültürel etkinliklerle de onların statü ve kimlikleri hakkında fikir yürüttükleri çıkarımına varılmasını sağlamaktadır” (Özbek ve Güçer, 2022: 3376). Fakat, Karanlıkdere köyünde düğün mekânında yaşlılar haricinde hiç kimsenin makam, mevki, konum açısından bir ayrıcalığı yoktur. Düğün odasına giren herkes bulunduğu en uygun yere bağdaş kurarak oturur ve konseri dinlemeye başlar. Düğüne gelen misafir ileri yaşta bir konuksa damat elini öper. Damat düğün boyunca odanın en güzel yerinde biraz yüksekte kendisine ayrılan yerde oturur. Yanındaysa sağdıç ve onlara hizmet edecek bir görevli bulunur. Damadın ihtiyaçlarını görecektir olan bu görevliye “Reis” adı verilir. Düğünün organizasyonu, düzeni tamamen Reis’e aittir ve o ne derse o olur. Reise ayrı bir değer verilir.

Saat 18.00: Akşam saat 18.00-19.00 civarı kız evine kına yakma törenine gitmek ve akşam yemeği için düğüne bir süre ara verilir. Düğün müzisyeni mikrofondan herkesin duyabileceği şekilde kına törenine gidileceğini anons eder. Düğün sahipleri birinci derece aile yakınları ve davetlilerden katılmak isteyenlerle davul zurna eşliğinde –günümüzde davul zurna kültürü azalmış durumdadır- düğün evine ulaşır. Bu ritüeli gerçekleştiren ekibe “*hayırlama ekibi*” denilmektedir. Kız evine gidilip kapı önünde ‘düğünümüz hayırlı olsun’ denilir. Hiç oturmadan oğlan evine dönülür ve akşam yemeği başlar.

Saat 24.00- Damat Kınası: Saat 24.00 civarı köyün imamı düğüne katılır ve dualar okunur. Damadın eline köyün imamı kına yakar. Damat avucunun içerisine yakılan kınayı “oda”da yapıştırabildiği en yüksek yere yapıştırır. Duvardaki kına izleri o odada bugüne kadar kaç düğünün gerçekleştirildiğinin simgesidir. Aynı zamanda bu damga “*benim düğünüm bu odada yapıldı, burada benim de izim var*” anlamındadır. Damadın eline kına yakılmasından sonra, damat üzerindeki damatlık kıyafetini değiştirmek için baba evine gider ve üzerini değiştirip yeniden düğüne katılır. Üzerindeki damatlık kıyafeti çıkartılıp rahat kıyafetler giyen damat saat 01.00 gibi düğüne yeniden katılır ve düğün sabahın ilk ışıklarına kadar devam eder. Karanlıkdere düğünlerinde gece saat 01.00’e kadar hareketli türkü çalınıp söylenmez ve düğünde oynanmaz. Damat üzerine rahat kıyafetler giyip düğün odasına geldiği zaman yaklaşık yarım saat kadar hareketli türküler eşliğinde biraz oynanır. Damat arkadaşlarıyla 10-15 dakikalığına oyuna davet edilir ve düğünde oyun havası bölümü bu kadarıyla sona ermiş olur. Bu konuda Tok şunları belirtmiştir:

“Düğünde saat 01.00 civarı yaklaşık yarım saatlik hareketli türküler eşliğinde oyun oynanmaktadır. Ardından sabaha kadar yeniden uzun hava ve kırık hava türkülerin seslendirilmesiyle düğünün bitiş saatine kadar düğün devam eder. Bazen saat 05.00’de bazen 07.00’de hatta saat 10.00’da biten düğün dahi hatırlarım. Sabaha kadar türkü dinlerler. Düğünler genellikle içkisizdir, fakat bazen düğün sahibinin tercihinine göre içkili düğünlerde vardır. (Tok, A. Kişisel Görüşme)

Kına sonrasında yaklaşık saat 02.00 gibi kadınlar evlerine dağılmaya başlar. Sabaha kadar sadece birinci derece aile yakınları (amca, dayı vb. eşleri) olan bayanlar kalır. Erkeklerin bulunduğu oda’da saat 24.00’ten 03.00’e kadar içecek (çay, soda, gazoz, şalgam vb.) ikramları devam eder. Gece saat 03.00 civarında ya kahvaltı bal, peynir, zeytin, domates vb.- ya da işkembe çorbası ikram edilir. Düğünün saat kaç gibi sona ereceği düğüne katılan davetliler ve düğün sahibinin kararıyla belirlenir. Sabaha karşı düğün bittikten sonra müzisyen tüm malzemelerini toplar ve kalacağı otele götürülür. Genellikle aynı müzisyen ertesi gün de başka bir ailenin düğününde müzisyenlik yapacağı için ertesi gün yine saat 15.00 gibi diğer düğünün yapılacağı odaya gelir ve cihazlarını kurar. Düğün ritüel sürecini bütün köylüler bildiği için sabahın erken saatlerine kadar devam eden müzik sesinden hiç kimse rahatsız olmazlar. Gelin ve damat ya düğünün bittiği sabah saatlerinde ya da aynı gün öğleden sonra saat 15.00 gibi davul zurna eşliğinde gelinin baba evinden bundan sonraki yaşantılarını sürdürecekleri evlerine gider ve düğün böylece sona ermiş olur.

“Kadın merkezli bir etkinlik olan evlilik ritüeli özünde gelinin; çevresindeki diğer kadınların (yengeler, müzisyenler vb.) yardımıyla yaşamının yeni bir evresine adım atmaya hazırlandığı bir eşliksellik (liminality) sürecidir” (Kınlı ve Yükselsin 2016: 375). Fakat Karanlıkdere köyü düğün ritüelleri erkek odaklı –maskülen- düğünlerdir. Kadınların eğlenmesi için birkaç alternatif

gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bir tanesi kadın “oda”sı için ayrı bir kadın sanatçı –örneğin yöredeki düğünlere son yıllarda en çok davet edilen kadın sanatçılardan bir tanesi Havva Öğüt- davet edilir. Diğer, erkek odasında gerçekleşen müziğin kadınlar bölümünde de duyulabilmesi için bir hoparlör yerleştirilir. Başka bir alternatif olarak da erkek oda’sı için davet edilen kadın sanatçı birkaç saat kadar kadınların oda’sında da konser verir. Günümüzde en yaygın olan alternatifse dj –disc jockey- eşliğinde kadınlar düğün gecesi eğlenmektedirler. Alan çalışmasında yaptığımız görüşmelerde kadın tarafında da hareketli türküler ışığında oyun olmadığı belirtilse de son yıllarda kadın odasındaki düğünler daha hareketli, oyun havalı geçmeye başlamıştır. Düğünde en önemli konu erkek odasındaki eğlencenin nasıl olduğu odaklıdır. “Değerli malların gösterişli tüketimi, boş zamanlarını değerlendiren erkek için bir itibar aracıdır. Servet elinde biriktikçe, tek başına harcadığı çaba, bu yöntemle zenginliğini yeterince kanıtlamaya yetmeyecektir. Bu nedenle, değerli hediyeler vererek, pahalı ziyafetler ve eğlenceler düzenleyerek dostların ve rakiplerin yardımı sağlanır” (Veblen, 2015: 53).

Karanlıkdere köyünde Neşet Ertaş ve Muharrem Ertaş’a çok büyük saygı ve hayranlık vardır. Aynı zamanda Orta Anadolu, özellikle Kırşehir türküleri köylülerce iyi bilinir ve köylüler tarafından düğünlerde sanatçıdan icra etmesi istenilir. Yörede görüştüğümüz Eşma, M. bu durumu şu şekilde belirtmiştir.

“Neşet Ertaş’ın çok küçük yaşlardan itibaren düğünlerimize gelip çaldığını büyüklerimiz bize söylerdi. Hatta çok küçük yaşta geldiği zaman köyümüzün yaşlıları ön yargıyla bu küçücük bir çocuk ne çalabilir ki? Diyerek aralarında konuşmuşlar, fakat sonrasında türkülerini büyük hayranlık ve şaşkınlıkla dinlemişlerdir. Ertaş, 1966-1968 yıllarında Karanlıkdere Köyüne gelmeye başlamıştır. Neşet’ten, Muharrem Emmi’den türkü söyleyemeyenlerin bu köyde işi olmaz, türkücü olarak da kabul edilmez. Zaten düğünde gelen sanatçıyı ölçüp tartarız. Bizler de bozlakları, Orta Anadolu türkülerini çok iyi bildiğimiz için sanatçının iyi söyleyip söyleyemediğini biliriz” (Eşma, M. Kişisel Görüşme).”

Sanatçı ve düğün organizasyonu yapan Tok, A. Karanlıkdere köyünde organize ettiği düğünlerle ilgili şunları belirtmiştir:

“Karanlıkdere düğünlerine gelen sanatçıların bazılarının ulaşım, konaklama, düğün mekânının ses sisteminin kurulması ve tonmaysterlik işlerini yürütmekteyim. Düğüne gelecek olan sanatçılar ile bazı aileler kendileri iletişime geçer, bazıları ile ben iletişim kurarım ve düğüne gelmelerini sağlarım. Düğüne gelecek olan sanatçı uluslararası –örneğin Kubat, Zara gibi- tanınırlığı olan sanatçıysa Kayseri ya da Adana’daki otellerde konaklamalarını ayarlarım. Sanatçı yöresel sanatçıysa Niğde’de bulunan Grand ya da Ramada otelde konaklamalarını ayarlarım. Son yıllarda yapılan organizasyonlar daha profesyonel yapılmaya başlanmıştır. Bugüne kadar benim yaptığım organizasyonlarda en yüksek miktarı Kubat almıştır. Karanlıkdere düğünlerinde bugüne kadar karşılaştığım en fazla sanatçı sayısı bir düğünde 8 sanatçı olmuştur.” (Tok, A. Kişisel Görüşme)

Gösterişçi harcama düğün için yapılan tüm masraflara yansımaktadır. Düğünde kullanılacak ürünlerin kalitesinden, düğün müzisyeninin kalitesine kadar. Örneğin; düğün yemeği olarak

kavurma ya da kebab yaptırılır. Bu yemeklerin etleri en iyi kasaptan alınır, Adana'dan en iyi kebab ustası çağırılır, tatlı olarak Gaziantep'ten baklavanın en iyisi getirtilir.

Karanlıkdere Köyünde bugüne kadar düğün müzisyenliği yapan tespit ettiğimiz sanatçılar şunlardır: Kubat, Yudum, Eren Özdemir, Mustafa Kemal Şimşek, Özlem Özgül, Songül Güner, Eren Özdemir, Neşet Abalıoğlu, Musa Eroğlu, Tufan Aktaş, Gülsen Kutlu, Zara, Saniye Akbulut, Fatih Demirhan, Mesut Dağlı, Gülşen Kutlu, Emel Taşçıoğlu, Bedia Akartürk, Zeynep Başkan, Ümit Tokcan, Erdal Erzincan, Halit Arapoğlu, Hulusi Gökmeşe, İsmail Altunsaray, Songül Güner, Mert Kaya, Üç Alp, Tufan Aktaş Güler Duman, Tülay Örtten Yıldız, Bektaş Dolu, Uğur Önür&Umut Sülünöğlu, Tahir Uçar, Özkan Durakoğlu, Yudum Çiçek & Mahsuni Seven, Ali Şahin, Sevcan Orhan, Nurullah Akçayır, Ekrem Çelebi, Ekrem Aydoğdu.

Fotoğraf 6. Karanlıkdere köyü düğününde Özlem Özgül sahnesi.

Karanlıkdere köyü düğünleri yaklaşık 15 saat sürmektedir. Bir müzisyenin bu kadar uzun bir süre canlı müzik yapması oldukça zordur. Bu nedenle Karanlıkdere köyü düğünlerinde müzisyenlik yapan sanatçılar bu durumu göze alarak iş teklifini kabul ederler. Ayrıca, Türk halk müziği repertuarı ve ses aralığı oldukça geniş olan sanatçılar ancak burada düğüne davet edilir ve rağbet görür. Yörede sanatçıya ayrı bir özen gösterilir ve el üstünde tutulur. Düğün esnasında herhangi bir saygısızlık ya da düğün usullerine uygunsuzluk yapılmaz. Yani sözün kısası sanatçıya hürmette kusur edilmez. Yörenin en büyük özelliği beğenilmeyen sanatçı düğün odasına sadece misafir olarak girebilir, kesinlikle türkü söylenilmez.

SONUÇLAR

Karanlıkdere köyünde gerçekleşen düğünler köy halkının kültür öğelerinin sürekliliği açısından çok önemlidir. Topluluk üyeleri ekonomik statülerine göre yapacağı düğünün içeriklerini kendileri

belirlemektedir. Karanlıkdere köyü halkı sosyal aidiyetini düğünlerine yaptığı yüksek meblağlardaki harcamalar ile belirlemektedir.

Karanlıkdere halkı için gösterişli düğünler sosyal prestiji görünür kılmanın en iyi yoludur. Ayrıca bu düğünlerin günümüze sosyal medya ağları youtube, facebook, instagram vb. Karanlıkdere köyü düğünlerine ait pek çok video barındırmaktadır- aracılığı ile daha gösterilebilir hâle gelmesi daha fazla insanın düğünlerinin gösteriş amaçlı kullanılabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla düğün tüketimi, yeni evli çiftlerin statülerindeki değişimi fark etmelerine, çiftin yakınlarına ve davetlilerine sosyal statülerinde meydana gelen değişimi göstermelerine yardımcı olan önemli bir sosyal hareketlilik göstergesi olduğu gibi, aynı zamanda etkinliğe katılan herkesin yeni statüyü bir öncekinden daha yüksek olarak algılamasına yardımcı olan bir sosyal hareketlilik faktörüdür. Sonuç olarak kültürel süreklilikte köylünün neredeyse tüm düğünlere iştirak etmesi, düğüne yapılan harcamaların yüksek miktarda olması ve düğünlere Türk halk müziği sanatçılarının rağbet göstermesi Karanlıkdere köyü düğünlerinin en önemli özellikleri arasındadır.

Karanlıkdere köyü düğünleri öğleden sonra saat 15.00 civarında başlayıp, sabah saat 05.00 civarında bitmesi nedeniyle oldukça uzun süren düğünlerdir. Bu süre içerisinde Türk halk müziğinin en güzel örneklerinin sergilendiği düğünler olması nedeniyle kültürel olarak çok özel düğünlerdir. Ayrıca alan çalışmasında yaptığımız tespitlerde düğüne davet edilen sanatçıya piyasa oranının çok üzerinde ücret ödeniyor olması Karanlıkdere köyü düğünlerini farklı kılmaktadır.

Karanlıkdere köyünde düğünler sınıf, sosyal ve ekonomik statüyü sergilemek ve yeniden inşa etmek için bir platform hâline gelmiştir. Köydeki düğün harcamalarında zenginlik ve bireyselliği sergileyen bir tüketim türü görülmektedir. Köyde düğün uygulamalarının ekonomik olarak büyük rakamlara tekabül etmesi bağlamında düğünlerde gösterişçi tüketim uygulamaları mevcuttur. Karanlıkdere düğün ya da nişan törenleri için yapılacak masraf içerisinde en önemlisi düğüne gelecek olan sanatçıya verilecek olan ücrettir. Karanlıkdere köyünde gösterişçi harcama sadece parayı harcamak değil, emeğe saygı gereği bedelini ödeme açısından değer taşımaktadır.

Kars'tan Edirne'ye Türkiye'nin neredeyse her ilinde hurdacılık işi -geri dönüşüm- ile uğraşan Karanlıkdere köylüleri, köylerinde gerçekleşen her düğün ve cenaze törenine nerede yaşarsa yaşasın her aileden en az bir birey ile mutlaka katılım sağlar.

Karanlıkdere köyünde yerel kültüre ve düğün “oda”sına aidiyet duygusu oluşmuştur. Yerel kültür ve mekânla küçük bir oda içerisinde insan yaşantısının en önemli dönüm noktalarından bir tanesi olan evlilik müessesesinin gerçekleşiyor olması mekânla aidiyet duygusunun oluşmasını

sağlamaktadır. Düğün süresinde alkol içmek ve silah atmak (silah sıkmak) yasaktır. Düğünde herhangi bir nedenle taşkınlık yapan olursa hemen düğün ortamından uzaklaştırılır ve dışarıya atılır. Düğün süresince hem müzisyene hem düğün ortamına saygısızlık ve terbiyesizliğe kesinlikle müsamaha gösterilmemektedir.

Karanlıkdere köyü düğünlerinde erkekler ve kadınlar düğün boyunca farklı oda’larda otururlar. Gelin kadın odasında, damat ise erkek odasında düğüne eşlik eder. Gelin ve damat sadece akşam namazı sonrasında kına yakılacağı zaman bir araya gelir. Kına töreni sonrasında yeniden gelin kadın odasına, damat erkek odasına gider ve düğün devam eder. Kadınların düğün odasındaki hizmetleri kadınlar, erkeklerin hizmetlerini de erkekler yapar. Kadın odasında erkek tarafında yapılan canlı müziği dinlemeleri amacıyla hoparlör bulunur. Ya da kadın bir müzisyen tarafından canlı müzik yapılır.

Karanlıkdere köyü düğünleri, düğün süresince sessiz ve sakin bir dinler kitle sayesinde bir konser edasında geçmektedir. Alışlageldik diğer köy düğünlerinin aksine hareketli türküler yerine uzun hava ve düşük ritimli kırık havaların en güzel örnekleri sergilenir. Düğün boyunca misafirler yerde bağdaş kurarak düğün boyunca seslendirilen türkülerini sessizce dinler ve eşlik eder. Karanlıkdere köyüne düğün müzisyenliği için gelen sanatçılar, düğün boyunca bugüne kadar alışmadıkları bir ortamda, yere bağdaş kurarak sanatçıyı sessiz bir şekilde izleyen dinler kitlesi gördükleri zaman büyük bir şaşkınlık yaşarlar.

Tüm bunlar ışığında sanatçıların gösterişçi tüketimin farkında olmaları hasebiyle köyde oluşan müzisyen pazarına aşırı ilgi göstermeleri sanatın ticarileşmesinin bir göstergesidir. Sanatın ticarileşmesi ve gösterişçi harcama bağlamında köye davet edilen sanatçıların temsil ettiği siyasi temsiliyetine bakmaksızın etik açısından her türlü sanatçının Karanlıkdere köyü düğünlerinde sahne alması “gösterişçi tüketim”in köyde halen süregelen olduğunun göstergesidir.

Köyde yıllardır gelenek hâline gelen evliliklerin köy içerisinden yapılması ritüeli günümüzde bazı değişikliklere uğramaya başlatmıştır. Gençlerin kendilerine farklı şehir ve köylerden eş seçmeleri ayrıca köydeki genç nüfusun azalmaya başlaması köy içinden evlilik sayısının azalmasına neden olmuştur. Özellikle gelinin farklı bir yöreden olması, düğünün köyde gerçekleşmesini olanaksız hâle getirmeye başlamıştır.

Karanlıkdere ve çevresindeki köylerde yapılan düğünlerde kesinlikle müzik kirliliği yoktur. Günlük yaşantılarında köy halkı genellikle kaliteli olduğunu düşündükleri THM sanatçılarını

dinlerler ve düğünlerine de kaliteli olduğunu düşündükleri sanatçıları çağırırlar. Bu kültürün köyde ne kadar zamandan bu yana devam ettiğine dair net bilgi edinilememiştir.

KAYNAKLAR

- Akman Dömbekci, H. ve Erişen, M.A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160
- Aykurt, H. (2025). Yeni Ankaralı Müzik Scene'in Meşrû Bir Performans Mekânı Olarak Dostlar Konağı. *Yegah Müzikoloji Dergisi*, 8(2), 291-313. <https://doi.org/10.51576/ynd.1655463>
- Alkan, A. (2023). *Gösterişçi Tüketimin Sanatsal İfadesi*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu.
- Anohin, A.V. (1924). *Altay Şamanlığına Ait Materyaller*. (Çev. A. İnan (1968). Makaleler ve İncelemeler. Ankara: TTK Kurumu Yayınları.
- Aslan, N. ve Arslan, M. (2024). Yağ Yakma (Yapma/Çekme) Deyiminin Kültürel Kodları Üzerine. *Milli Folklor Dergisi*, 18(142): 112 – 122.
- Ataman, S. Y. (1992) *Eski TÜRK Düğünleri ve Evlenme RİT'leri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bekki, S. (1996). “Türk Mitolojisinde Kurban”. *Akademik Araştırmalar*, 1(3): 16-27.
- Bourdieu, P. (1986). “*The Forms of Capital*.” Pp. 241-258 in Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, edited by J. G. Richardson. New York: Greenwood Press.
- Bronner, F. and Hoog, R. de (2019) Comparing conspicuous consumption across different experiential products: Culture and leisure. *International Journal of Market Research*, 61(4), 430 –446.
- Castillo-Villar, F.R., Cavazos-Arroyo, J. and Kervyn, N. (2020), "Music Subculture As A Source Of Conspicuous Consumption Practices: A Qualitative Content Analysis Of “Altered Movement” Songs And Music Videos", *Journal of Consumer Marketing*, 37(4), 353-363. <https://doi.org/10.1108/JCM-02-2019-3087>
- Çağrı, M. (2009) *Sıla-i Rahim*. TDV İslâm Ansiklopedisi 37, İstanbul, 112-113.
- Çiçek, Z. (2022). Gösterişçi Tüketim Davranışı Ekseninde Yeni Orta Sınıfların Tüketim Pratikleri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1339-1364. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1093524>
- Çoruhlu, Y. (2002). *Türk Mitolojisinin Anahatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Doğan, U., Dinç, Y., & Gökdeniz, İ. (2018). Beden İmajı Memnuniyetinin Ve Materyalist Eğilimlerin Gösterişçi Tüketim Üzerine Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Ekonomi İşletme Siyaset Ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 3 (2), 1- 40.

- Guerzoni, M. ve Nuccio, M. (2014) Music Consumption At The Dawn Of The Music İndustry: The Rise Of A Cultural Fad. *Journal of Cultural Economics Published by: Springer Nature* 38(2), May.
- Güleç, C. (2015). Thorstein Veblen ve Gösterişçi Tüketim Kavramı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(38), 62-82.
- Dolfsma, W. (1999) The Consumption of Music and the Expression of VALUES, *American Journal of Economics and Sociology*, 58(4), 1019-1046
- Esen, H. C. (2023) *Kültür Endüstrisinin Metalaştırma Tahakkümüne Karşı Klasığın Direnci: Alâeddin Yavaşıca'nın Medhâl Besteciliği Örneği*. 100. Yılında Cumhuriyet Dönemi Gaziantep: Gazikültür Yayınları.
- İslatince, H. ve Sermen, A. B. (2018). The Critique of Neoliberalism in the Context of Veblen and Polanyi. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 8(3), 107-128.
- Karakaş, M. (2001). Tüketim Kültürü Ya Da Tüketimin Yeniden Üretimi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 11-28.
- Kınlı, H. D. ve Yükselsin, İ. Y. (2016) Eşikler, Müzikler ve Liminalite: Profesyonel Roman Müzisyenler ve Bergama Yöresi Evlilik Ritüellerindeki Liminal Roller. *International Journal of Human Sciences* 13(1).
- Korkmaz, A. (2024) *Gösterişçi Tüketim: Sosyal Medyada Gösterişçi Tüketim*. Ankara: İKSAD Publishing House.
- Otnes, Cele C., and Pleck, Elizabeth (2003). *Cinderella Dreams: The Allure Of The Lavish Wedding*. Published by: University of California Press.
- Özbek, S. P. ve Güçer, E. (2022) Gösterişçi Tüketimin Kültürel Bağlamda Deneyimsel Satın Almaya Etkisi: Sosyal Medyada Statü ve Kimlik İspatı. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4).
- Satır, Ö. C. (2022). Ankara Oyun Havalarının Kısa Tarihi. *Art-E Sanat Dergisi*, 15(29), 284-306. <https://doi.org/10.21602/sduarte.1070650>
- Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme, *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusosyoloji/issue/521/4777>
- Veblen, T. (2015) *Aylak Sınıfı Teorileri: Kurumların İktisadi İncelemesi*. Çevirmenler: Eren Kırmızıaltın, Hüsnü Bilir; Heretik Yayıncılık, Ankara.
- Yeşildağ, İ. (2024) *Sanat Piyasasında Gösterişçi Tüketimin Yansımalarına İlişkin Nitel Bir Çalışma*, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı Sosyal Değişme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

KAYNAK KİŞİLER

- Dağlı, M. (2021, Ocak 17). Kişisel görüşme, 45 yaşında, üniversite mezunu, müzisyen, Konya Ereğli (Düğüne gelen sanatçı).
- Eşma, T. (2025, Temmuz 12). Kişisel görüşme, 60 yaşında, lise mezunu, iş adamı. Karanlıkdere (Köylülerden biri).
- Eşma, M. (2025, Temmuz 11). Kişisel görüşme, 50 yaşında, üniversite mezunu, Karanlıkdere (Köylülerden biri).
- Bilen, E. (2019, Mart 20). Kişisel görüşme, 65 yaşında, ilkokul, müzisyen, Bor-Niğde (Düğüne gelen sanatçı).
- Bostancı, R. (2025, Temmuz 12). Kişisel Görüşme, 50 yaşında, ilkokul, Karanlıkdere Köyü (Köylülerden biri).
- Tok, A. (2025, Nisan 12, Kişisel Görüşme, 63 yaşında, lise, müzisyen-organizatör (Düğüne gelen sanatçı).
- Sancaktaroğlu, İ. (2023, Mart 21, Kişisel Görüşme, 65 yaşında, lise mezunu, müzisyen, (Düğün müzisyeni)
- Sarıteke, S. Oktay (2019 Temmuz 27). Kişisel görüşme, 53 yaşında, üniversite mezunu, öğretmen-müzisyen, Bor. (Düğüne gelen sanatçı).
- Velioğlu, Ö. (2024 Haziran 17). Kişisel görüşme, 50 yaşında, üniversite mezunu, devlet memuru, Karanlıkdereköyü, Bor.

Web Kaynakları

(Erişim adresi:

<https://web.archive.org/web/20140826114520/http://www.nisanyanmap.com/?yer=26287&haritasi=karanl%C4%B1kdere>), (Erişim tarihi: 20.03.2025)

EXTENDED ABSTRACT

This article will examine the formation of weddings in Karanlıkdere village, located in the Bor district of Niğde province, a village where distinct wedding practices are evident, unlike the more common Anatolian weddings. The implementation of wedding practices, both the economic costs of the ceremony and the ultra-luxurious expenditures on musical performances will be examined within the context of Thorstein Veblen's concept of conspicuous consumption. The most significant characteristic distinguishing Karanlıkdere village from all other regions of Turkey is that almost every wedding performed there is held within the framework of the aforementioned high expenditures, and the renowned singers invited to the wedding are particularly well-known

nationally. The study will first address conspicuous spending through Veblen's theory. The second section will examine how wedding ceremonies are conducted in the region, the musical practices in wedding rituals, and the practices implemented in this context. Changes in the region's wedding forms and practices from the past to the present are reflected in the "chamber music" culture, where the room is now constructed as a wedding hall, an enclosed space capable of hosting hundreds of people. Another factor is the significant and noticeable presence of conspicuous consumption at weddings. Furthermore, the amount of money spent in recent years, known as "alatura" (a type of "a latura" "a tipping money") by musicians who would be thrown into the middle of the hall during the wedding, will be further examined, as it is now being used for various purposes and in various areas. It has been determined that conspicuous consumption is widespread in Karanlıkdere village weddings, focusing on the cost of wedding celebrations, within the context of the most lavish wedding discourse. It has been concluded that tradition is being compromised, albeit slightly, by making weddings seem flamboyant and exaggerated. Weddings are planned and performed with a high degree of extravagance, inviting famous artists and securing professional support. Weddings are rituals suitable for the simultaneous display of numerous consumer goods. The presentation of expensive food products and meals, and the wedding musicians most prominent in Karanlıkdere weddings, are indicators of this. Therefore, for the people of Karanlıkdere, these are status-demonstrating events, where well-known singers or musicians are invited to the wedding by the flashy entertainment class. Furthermore, for the people of Karanlıkdere, weddings offer a significant opportunity to create the most striking impression in a short and limited timeframe, as people from the metropolises gather in the village for the wedding. In this context, Karanlıkdere weddings are advantageous ceremonies for villagers to demonstrate their economic wealth and status. As Veblen noted, weddings have become a platform for displaying and reconstructing class, social, and economic status. "Conspicuous consumption" is the consumption of unnecessary items by individuals to prove their wealth and status. Applications of this theory are evident in wedding expenditures in Karanlıkdere village. Wedding expenses can be explained as encouraging a type of consumption that isn't strictly necessary and showcases wealth and individuality. At Karanlıkdere weddings, the family's financial situation varies, from the number of musicians invited to the wedding to the variety of refreshments provided, but a sum of money is allocated for the musician(s) that is close to the wedding expenses. If only one artist can perform with a tip (in Turkish alatura), a single artist can be invited. If the family has the financial means to cover the

expenses of multiple artists, three or four artists can be invited. During the wedding, the men and women sit in separate rooms; only men are allowed in the groom's room, while the bride's room hosts a separate entertainment for the girls. In the women's wedding "room," all attendants, from the wedding musician to the attendants, are women. Men are not permitted to participate in the women's "room" under any circumstances. Weddings in Karanlıkdere village take place with a concert-like atmosphere. Lively folk songs are rarely played during the wedding. Unlike other traditional weddings, lively folk songs are not sung throughout the entire ceremony. This is the most significant characteristic that distinguishes local weddings from others. Unmetered folk songs and Turkish folk songs are performed throughout most of the wedding, much like a concert. Dance folk songs are not very popular in the region; people generally spend the time sitting and listening, as if it were a concert. Drinking alcohol and firing weapons are strictly prohibited during the wedding. Anyone who behaves uncontrollably at the wedding for any reason is immediately expelled. Disrespect and rudeness are strictly prohibited during the wedding. At village weddings, anyone suspected of causing any trouble or who does so is immediately removed from the wedding to avoid disrupting the atmosphere, and no further disruption is permitted. In light of all this, the artists' awareness of conspicuous consumption and their intense interest in the musician market that has emerged in the village is a sign of the commercialization of art. In terms of the political ethics represented by the artists invited to the village in the context of the commercialization of art and conspicuous spending, the fact that all kinds of singers come to Karanlıkdere village and perform at weddings shows that a neoliberal perspective on these practices has matured. Karanlıkdere weddings are characterized by their long duration, the fact that anonymous Turkish folk music is still performed, and the renowned singers invited to the wedding is paid well above market rates. Purchasing decisions among local people are driven by social and personal characteristics. The economic approach to spending, particularly on musical performances at weddings, reveals that spending is not merely physiological but also a causal influence of past consumption on current consumption. In a sense, the social affiliation and demographic characteristics of the Karanlıkdere residents position themselves as the primary determinants of their decisions to spend large sums on weddings.